

Juni 2017

Museums

Mitteilungen des
Museumsverbandes Brandenburg

Alte Heimat – Neue Heimat
Deutsche und polnische Museen westlich und östlich der Oder
nach dem Zweiten Weltkrieg

Vertreibung und Neuansiedlung
Neubewertung musealer Sammlungen
Perspektiven der Kooperation

Stara Ojczyzna – Nowa Ojczyzna
Niemieckie i polskie muzea po obu stronach Odry
po II wojnie światowej

Wypędzenie i nowe osadnictwo
Nowa ocena zbiorów muzealnych
Perspektywy współpracy

**Museumsverband
des Landes
Brandenburg e.V.**

Impressum

Museumsblätter – Mitteilungen des Museumsverbandes Brandenburg
Herausgegeben vom Museumsverband des Landes Brandenburg e.V.
Am Bassin 3, 14467 Potsdam
Telefon: (0331) 232 79 11
info@museen-brandenburg.de
www.museen-brandenburg.de

Redaktion Alexander Sachse, Susanne Köstering, Dietmar Fuhrmann, Marcin Wichrowski,
Antje Kempe
Übersetzung Grzegorz Załoga
Layout und Satz Dörte Nielandt

Titelfoto Die Kirchgasse in der Küstriner Altstadt im Jahre 2016/
Zaulek Kościelny na Starym Mieście Kostrzyn 2016 r.

Druck Brandenburgische Universitätsdruckerei Potsdam
Auflage 800
ISSN 1611-0684

EUROPÄISCHE UNION
Europäischer Fonds für
Regionale Entwicklung

**BB-PL
INTERREG V A
2014-2020**

Das Projekt wird ko-finanziert aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung im Rahmen des Kooperationsprogramms/ Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu współpracy: INTERREG V A Brandenburg – Polen 2014–2020, Klein-Projekte-Fonds der Euroregion PRO EUROPA VIADRINA. Barrieren reduzieren – gemeinsame Stärken nutzen.

Mit freundlicher Unterstützung durch das Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kultur des Landes Brandenburg

Kooperationspartner Stadt Seelow, Muzeum Twierdzy Kostrzyn

Editorial

Vom 6. bis 8. Oktober 2016 trafen sich Museumskolleginnen und -kollegen aus Polen und Deutschland in Küstrin/Kostrzyn zu einer grenzüberschreitenden Konferenz unter dem Titel „Alte Heimat – neue Heimat. Deutsche und polnische Museen westlich und östlich der Oder nach dem Zweiten Weltkrieg“. Es war das erste Mal, dass der brandenburgische Museumsverband eine solche deutsch-polnische Begegnung organisierte. Die Vorträge bezogen sich auf die Schicksale der Sammlungen und Museen in denjenigen Gebieten zwischen Polen und Deutschland, in denen in Folge des Zweiten Weltkrieges große Teile der Bevölkerung ausgetauscht worden waren. Wie eigneten sich die neuen Siedler das jeweilige vorgefundene kulturelle Erbe an? Wie gingen sie mit der alten und neuen lokalen Geschichte um? Auf welcher Grundlage und unter welchen Schwierigkeiten lebten sie sich ein und entwickelten sie eine neue Identität? Die Referentinnen und Referenten beleuchteten anhand von Überblicksdarstellungen und Fallbeispielen teilweise unglaubliche, sich überlagernde und überkreuzende Bevölkerungs- und Kulturverschiebungen, angefangen im nordwestlichen Polen über das Oderbruch bis in das ehemalige Land Lebus. Wir hörten von der einstigen Vielvölkerstadt Meseritz und von der polnischen Bevölkerung aus den ehemaligen ostpolnischen Gebieten, die nach 1945 westwärts bis an die Oder und Neiße vertrieben wurden. Es war wohl das erste Mal, dass diese Geschichten aus Museumssicht zusammengetragen wurden. Beispiele für Hürden und Chancen deutsch-polnischer Museumskooperation runden die Beiträge ab. Wir haben die Gastfreundschaft unserer Kollegen in Küstrin/Kostrzyn und die Offenheit aller Tagungsteilnehmer sehr genossen, danken allen, die dies ermöglicht haben und freuen uns auf eine Fortsetzung.

Im Fundusteil dieses Heftes finden Sie neben Würdigungen ehemaliger und neuer brandenburgischer Museumsleiterinnen und -leiter einen Debattenbeitrag zu unserem letzten Heft. Das Potsdam Museum setzt sich mit einer kritischen Analyse seiner Darstellung der NS-Zeit in der Dauerausstellung auseinander, die im vorigen Heft erschienen ist. Wir freuen uns über den kollegialen Austausch.

Susanne Köstering

Od Redakcji

W dniach 6-10 października 2016 spotkali się w Kostrzynie nad Odrą Koleżanki i Koledzy z polskich i niemieckich muzeów na transgranicznej konferencji pod tytułem „Stara ojczyzna – nowa ojczyzna. Niemieckie i polskie muzea po obu stronach Odry po II wojnie światowej”. Związek Muzeów Landu Brandenburgia zorganizował takie polskie-niemieckie spotkanie po raz pierwszy. Wygłoszone referaty odnosiły się do losów zbiorów i muzeów na tych obszarach między Polską a Niemcami, w których dokonały się wymiany ludności w konsekwencji II Wojny Światowej. Jak nowi osadnicy na Ziemiach Odzyskanych przyjmowali znajdujące się tam dobra kultury? Jak obchodzili się z starą i nową lokalną historią? Jakie były podstawy ich aklimatyzacji, jakie następowały trudności i jak rozwijana była nowa tożsamość? Referentki i Referenci w swoich poglądowych prezentacjach i na pojedynczych przykładach naświetlili częściowo niewiarygodne, nawarstwiający się i krzyżujący się wzajemnie zjawiska wymiany ludności i kultury, począwszy od Północno-Zachodniej Polski, przez Kotlinę Freienwaldzką do dawnej Ziemi Lubuskiej. Na konferencji mogliśmy wysłuchać referatów o wielonarodowym mieście Meseritz/Międzyrzecz, jak również o polskiej ludności z dawnych polskich obszarów na Wschodzie, która po 1945 roku przybyła na Zachód aż po granicę Odry i Nysy Łużyckiej. To pierwszy przypadek przedstawienia tej historii z perspektywy muzealnej. Zawarte w tomie artykuły poruszają także przeszkoda i szans polsko-niemieckiej współpracy między muzeami. Mieliśmy przy tej okazji możliwość doświadczyć gościnności naszych Koleżanek i Kolegów z Kostrzyna, jak również otwartości gości konferencji – dziękujemy wszystkim, którzy umożliwili to spotkanie i cieszymy się na kontynuację.

W części zeszytu pod tytułem Fundusteil znajdują Państwo – oprócz słów uznania dla byłych i nowych kierowników brandenburskich muzeów – artykuł zawierający debatę na temat naszego ostatniego zeszytu. Muzeum Miejskie Poczdamu odpowiada w nim na krytyczną analizę przedstawienia czasu nazizmu w swojej stałej ekspozycji opublikowaną w ostatnim zeszycie. Cieszymy się na dalszą perspektywę koleżeńską wymiany doświadczeń.

Susanne Köstering

**Alte Heimat – Neue Heimat
Deutsche und polnische Museen westlich und
östlich der Oder nach dem Zweiten Weltkrieg**

Woher – Wohin?

Vertreibung und Neuansiedlung beiderseits von Oder
und Neiße nach dem Zweiten Weltkrieg

- 8 Die Rolle der Museen im Prozess der kultur-
geschichtlichen Aneignung der westpommer-
schen Geschichte nach dem Zweiten Weltkrieg
Paweł Migdalski
- 26 Neue Heimat links der Oder – Vom Flüchtlings-
alltag in den ersten Nachkriegsjahren
Reinhard Schmook
- 34 Die Altstadt von Küstrin – ein Niemandsland
Ryszard Skalba

**Alte Sammlung – Neue Fragen.
Neubewertung musealer Sammlungen nach 1945?**

- 44 Vom Heimatmuseum zum Museum der Soldiner
Seenplatte in Myślibórz –
Kontinuität und Entwicklung des Museumswesens
in Myślibórz/ Soldin in den Jahren 1928–2016.
Magdalena Szymczyk
- 54 Ein neuer Blick auf die Geschichte der Stadt –
Die Ausstellung „Deutsche und andere Bewohner
von Meseritz“
Andrzej Kirmiel
- 60 Gesellschaftspolitische Umwälzungen und deren
Auswirkung auf Integrationsprozesse nach
dem Zweiten Weltkrieg, dargestellt am Beispiel
der Tätigkeit des Museums in Zielona Góra
Longin Dzieżyc
- 78 Nach 1945 vorgefundene Musealien in den
Sammlungen des Ethnografischen Museums
in Zielona Góra, Freilichtmuseum in Ochla
Irena Soppa

**Stara Ojczyzna – Nowa Ojczyzna
Niemieckie i polskie muzea po obu stronach Odry
po II wojnie światowej**

Skąd – Dokąd?

Wypędzenie i nowe osadnictwo po obu stronach
Odry i Nysy po II wojnie światowej

- Muzea w procesie kulturowego oswajanie
przeszłości Pomorza Zachodniego po drugiej
wojnie światowej
Paweł Migdalski
- Nowa ojczyzna po lewej stronie Odry – O uchodź-
czej codzienności w pierwszych latach po wojnie
Reinhard Schmook
- Stare Miasto Kostrzyn – Ziemia Niczyja
Ryszard Skalba

**Stare zbiory – nowe pytania.
Nowa ocena zbiorów muzealnych po 1945?**

- Od Heimatmuseum do Muzeum Pojezierza
Myśliborskiego –
Kontynuacja i rozwój muzealnictwa
w Myśliborzu 1928–2016.
Magdalena Szymczyk
- Nowe spojrzenie na historię miasta –
wystawa „Niemcy i inni mieszkańcy
Międzyrzecza“
Andrzej Kirmiel
- Przeobrażenia systemowe i ich wpływ
na procesy integracyjne zachodzące po II wojnie
światowej na przykładzie działalności
zielonogórskiego muzeum
Longin Dzieżyc
- Muzealia zastane po 1945 roku w zbiorach
Muzeum Etnograficznego w Zielonej Górze
z/s w Ochli
Irena Soppa

Perspektiven der Kooperation

- 88 Museen, grenzüberschreitende Zusammenarbeit und europäische Fördermittel
Stanisław Horoszko
- 96 Das Martyriumsmuseum in Słońsk
Dominika Piotrowska-Kuipers
- 102 Ethnografisches Museum in Zielona Góra, Freilichtmuseum in Ochla – Bericht über die Zusammenarbeit und Projektrealisierung mit der Deutsch-Polnischen Gesellschaft in Zielona Góra
Anna Kamińska
- 104 Gemeinsame Arbeit an der Geschichte – Polnische Wissenschaftler am Pommerschen Landesmuseum in Greifswald
Gunter Dehnert
- 108 Museumsnetzwerk Region Untere Oder – Der aktuelle Stand
Anke Grodon

Perspektywy współpracy

- Muzea, współpraca transgraniczna i europejskie środki pomocowe
Stanisław Horoszko
- Muzeum Martyrologii w Słońsku
Dominika Piotrowska-Kuipers
- Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze z/s w Ochli – Komunikat na temat współpracy i realizacji projektu z Regionalnym Towarzystwem Polsko-Niemieckim w Zielonej Górze
Anna Kamińska
- Wspólna praca nad historią – polscy naukowcy w Pommersches Landesmuseum w Greifswaldzie
Gunter Dehnert
- Sieć Muzealna Regionu Dolnej Odry – aktualny stan współpracy
Anke Grodon

Fundus

- 114 „Pflichtübung“ oder Forschungsschwerpunkt? Die Darstellung des Nationalsozialismus in der Ständigen Ausstellung des Potsdam Museums
- 117 Wechsel in Luckau
Helga Tuček gibt nach 40 Dienstjahren den Staffelstab weiter.
- 118 Naturkundemuseum Potsdam
Dr. Detlef Knuth geht in den Ruhestand
- 119 Museumsleiter, Regionalhistoriker und Verbandsinitiator
Dr. Reinhard Schmook im Ruhestand
- 120 Direktorin des Museum Barberini in Potsdam
Dr. Ortrud Westheider
- 121 Professionelles Museumsmanagement hält Einzug in Meyenburg
Susan Hoyer übernimmt die Geschäftsführung im Modemuseum Schloss Meyenburg

Museumsnetzwerk Region Untere Oder – Der aktuelle Stand Sieć Muzealna Regionu Dolnej Odry – stan obecny

Anke Grodon

Das untere Odertal, der deutsch-polnische Netzwerkraum, Aerophoto 2013
Dolina Dolnej Odry, polskie-niemiecka przestrzeń sieciowa, Zdjęcie lotnicze 2013 r.

Das Stadtmuseum Schwedt/Oder arbeitet und forscht seit vielen Jahren grenzüberschreitend. Am 4. April 2014 unterzeichneten Vertreter der polnischen Geschichtsvereine Terra Incognita (Chojna/Königsberg) und Alterno (Widuchowa/Fiddichow) sowie der Museen Cedyňa/Zehden und Schwedt/Oder einen Netzwerkvertrag, um die bis dahin freie Zusammenarbeit durch ein Arbeitspapier zu unterlegen und zu strukturieren.

Zum Netzwerk selbst führten drei Schritte: die Ausstellungsübernahme und Neukonzeption von Expositionen zum Thema Uckermark/Neumark, deutsch-polnische Sonderausstellungen und letztendlich die aktive Zusammenarbeit auf Augenhöhe.

Wer verbirgt sich hinter dem Netzwerk? Auf der polnischen Seite arbeiten die Vereine „Terra Incognita“

Muzeum Miejskie w Schwedt nad Odrą od wielu lat działa i prowadzi badania przekraczając granicę. 4 kwietnia 2014 r. przedstawiciele polskich stowarzyszeń zajmujących się historią Terra Incognita (z Chojny) i Alterno (z Widuchowej) oraz muzea w Cedyni i Schwedt n. Odrą podpisały umowę o usieciowieniu, aby swobodne dotychczas współdziałanie podbudować i ustrukturyzować roboczym dokumentem.

Do stworzenia sieci doprowadziły trzy kroki: przejęcie wystawy poświęconej Marchii Wkrzańskiej/Nowej Marchii i jej nowa koncepcja, polsko-niemieckie wystawy specjalne, nareszcie aktywna, równoprawna współpraca partnerów.

Kto kryje się za siecią? Po polskiej stronie współpracują w niej stowarzyszenia Terra Incognita z Chojny oraz

aus Chojna und „Alterno“ aus Widuchowa, die Städte Chojna und Cedynia mit. Dem gegenüber stehen Museen und Einrichtungen auf der deutschen Seite: die Städtischen Museen Schwedt / Oder, das Binnenschiffahrtsmuseum Oderberg, das Museum Angermünde. Die Verknüpfung versteht sich als offenes Netzwerk, das nicht durch einen Vertrag, sondern mittels einer Vereinbarung an gemeinsamen Zielen arbeiten möchte.

Die Partner auf der polnischen Seite engagieren sich in historischen Vereinen, sind Touristiker, Historiker und Dozenten an der Universität Szczecin sowie Geschichtslehrer. Sie sehen einen hohen Stellenwert in der akademischen Ausbildung und universitären Auseinandersetzung mit Themen der Regionalgeschichte. Dadurch wächst die Verwurzelung im Raum. Die junge Generation polnischer Wissenschaftler erkennt, anders als vor 1989, die deutschen Geschichtsspuren als eigene Regionalgeschichte an. Außerdem verstehen die polnischen Historiker den Netzwerkraum als Erlebnisraum für die Städter, vor allem die Szczeciner.

Dem gegenüber stehen auf der deutschen Seite museale Institutionen. Das Stadtmuseum Schwedt / Oder ist eine kommunale Einrichtung der Stadt und gehört zum Verbund der Städtischen Sammlungen Schwedt / Oder, einer Dachmarke mit drei weiteren Einrichtungen: dem Spezialmuseum Bauensemble jüdisches Ritualbad und Synagogendienerhaus, dem Tabakmuseum Vierraden sowie dem Stadtarchiv Schwedt. Die Arbeits-, Sammlungs- und Forschungsschwerpunkte beschäftigen sich mit der zentralen Frage der aus der Geschichte generierten Identität der Stadt Schwedt / Oder. Bei der Arbeit im musealen und im Stadt-Raum spielen die museumspädagogische Arbeit und damit die Schaffung neuer Kompetenz- und Spielräume für Kinder und Jugendliche eine zentrale Rolle.

Das Netzwerk verfolgt gemeinsame Ziele. So sollen im Zuge der Netzwerkarbeit für beide Seiten relevante Themenschwerpunkte untersucht und durch Ausstellungen, Publikationen, Fachtagungen und Exkursionen für die Menschen der Region fruchtbar und verständlich gemacht werden. Gleichzeitig geht es um den Austausch von wissenschaftlichen Quellen und Literatur sowie um die Diskussion und Vermittlung von Forschungsansätzen.

Alterno z Widuchowej, gminy Chojna i Cedynia, zaś po stronie niemieckiej Muzea Miejskie w Schwedt nad Odrą, Muzeum Żeglugi Śródlądowej w Oderbergu i Muzeum w Angermünde. Ich związek pojmują one jako sieć otwartą, nie ograniczając się do umownych ram, lecz pragnąc w porozumieniu pracować na rzecz wspólnych celów.

Polscy partnerzy angażują się w prace stowarzyszeń historycznych, to specjaliści od turystyki, historycy, wykładowcy Uniwersytetu Szczecińskiego oraz nauczyciele historii. Dostrzegają oni wielkie znaczenie kształcenia akademickiego oraz uniwersyteckich badań nad tematyką historii regionalnej. Umacnia to zakorzenianie się w regionie jego mieszkańców. Inaczej niż przed rokiem 1989 młode pokolenie polskich naukowców dostrzega w śladach niemieckich dziejów własną historię regionalną. Poza tym polscy historycy pojmują obszar działania sieci jako miejsce przeżyć dla mieszkańców miast, przede wszystkim szczecinian.

Po stronie niemieckiej we współpracy uczestniczą instytucje muzealne. Muzeum Miejskie w Schwedt n. Odrą jest komunalną instytucją miasta, która należy do Związku Zbiorów Miejskich Schwedt nad Odrą (Verbund der Städtischen Sammlungen Schwedt / Oder), w którego ramach pod wspólną marką działają trzy dalsze instytucje: Muzeum Odrębne Zespołu Budowli Żydowskiej Łaźni Rytualnej i Domu Sługi Synagogi, Muzeum Tytoniu w Vierraden oraz Archiwum Miejskie Schwedt. Priorytety ich działalności, zbiory i badania dotyczą centralnego zagadnienia historycznie ukształtowanej tożsamości miasta Schwedt. W działaniach w przestrzeni muzealnej i miejskiej centralną rolę odgrywa praca muzealno-pedagogiczna, a zatem tworzenie nowych przestrzeni zabawy i zdobywania kompetencji dla dzieci i młodzieży.

Sieć zmierza do wspólnych celów. Tak więc w toku jej prac badane mają być istotne dla obu stron tematyczne punkty ciężkości, następnie owocnie wykorzystywane i w zrozumiałej formie przedstawiane mieszkańcom regionu w postaci ekspozycji, publikacji, sympozjów i wycieczek. Chodzi zarazem o wymianę źródeł naukowych i literatury, jak również o dyskusję i komunikowanie założeń badawczych.

Unterzeichnung des Netzwerkvertrages am 4. April 2014 in der Bibliothek in Chojna
 Podpisanie umowy sieciowej w dniu 4.4.2014 w bibliotece w Chojnie

Die nächsten Schritte

Das gemeinsame Arbeitspapier definiert zukünftige Projekte: eine deutsch-polnische Exkursionsreihe, eine Netzraum-App, das Projekt „Geschichte und Biografie“ und Fachtagungen. In den Exkursionen werden Pendants auf der polnischen und deutschen Seite gesucht und ausgewählt: sakrale und profane Bauwerke, Gärten, Friedhöfe. Gleichzeitig kommen Fachleute vor Ort zu Wort, die über die Geschichte erzählen. Die Entwicklung der Netzraum-App ist ein gemeinsames, museumspädagogisches Projekt, das in Zusammenarbeit mit einer deutsch-polnischen Jugendgruppe entstehen soll. Außerdem planen die Netzwerkpartner das gemeinsame Projekt „Geschichte und Biografie“ mit der Fakultät für Geschichte an der Universität Szczecin. Ziel des Projektes ist das Festhalten von exemplarischen Biografien im Netzraum. Die Interviews geben einen Überblick über die verschiedenen Berufsgruppen, lassen Zeitzeugen, die Brüche wie die Vertreibung und Neuansiedlung 1945 erlebt haben, zu Wort kommen und stellen Persönlichkeiten des Netzraumraumes vor.

Nächste Handlungen

Wspólny roboczy dokument definiuje przyszłe projekty: polsko-niemiecki cykl wycieczek, aplikację na urządzenia mobilne dla obszaru sieci, projekt „Historia i biografia” oraz konferencje specjalistów. Podczas wycieczek wyszukiwane i wybierane są odpowiadające sobie obiekty po stronie polskiej i niemieckiej: budowle sakralne i świeckie, parki i ogrody czy cmentarze. Jednocześnie do głosu dochodzą opowiadający o historii lokalni fachowcy. Stworzenie aplikacji na urządzenia mobilne to wspólny projekt muzealno-pedagogiczny, który ma zostać zrealizowany we współpracy z polsko-niemiecką grupą młodzieży. Partnerzy sieci planują wspólny z Instytutem Historii Uniwersytetu Szczecińskiego projekt „Historia i biografia”. Celem projektu jest uchwycenie indywidualnych, przykładowych biografii z obszaru działania sieci. Wywiady dadzą przegląd różnych grup zawodowych, dopuszczając do głosu świadków historii, którzy przeżyli przełomowe momenty historii takie jak wypędzenie i repatriację w 1945 roku, oraz przedstawiając osobistości obszaru działania sieci.

Netzwerktreffen am 18. Mai 2016 in Cedyňa mit Stadtführung und anschließender Beratung im Kloster
Spotkanie sieciowe w dniu 18.5.2016 w Cedyńi z oprowadzaniem po mieście i naradą w klasztorze

In Cedyňa planen die Netzwerkpartner eine Fachtagung zum Thema „Oder“. Dabei steht der den Netzwerkraum trennende aber gleichzeitig auch verbindende Fluss, die Oder, im Mittelpunkt. Fachwissenschaftler und Heimatforscher geben Impulsreferate über die Binnenschiffahrt, die Fischerei, die Verkehrswege über und entlang der Oder, die Aufgaben des Polder- und Naturraumes, das Oderhochwasser. Durch Film- und Bildbeiträge werden die Vorträge strukturiert und ergänzt. Es besteht immer die Möglichkeit, Fragen zu stellen. Im Anschluss an die Fachtagung findet eine Begehung des Ortes unter fachkundiger Führung statt.

Im Seminarraum „Synagoge“ in Schwedt/Oder soll eine Fachtagung zum Thema „Jüdisches Leben im Oderraum“ stattfinden. Im Zentrum der Tagung steht das jüdische Leben in der Uckermark und der ehemaligen Neumark. Die Netzwerkpartner berichten in Form von Sachberichten über jüdische Spuren (Synagogen, Friedhöfe) im jeweiligen Netzwerkraum. Ziel der Tagung ist das Sammeln von Informationen, sodass die ehemaligen jüdischen Orte markiert werden können.

Partnerzy sieci planują symposium na temat Odry w Cedyńi. Centralnym tematem będzie rzeka Odra – jednocześnie dzieląca i spajająca region. Naukowcy oraz regionaliści przedstawią referaty dające impuls do dalszych badań, poświęcone żegludze śródlądowej, rybołówstwu, biegnącym wzdłuż Odry i przecinającym ją szlakom transportowych, funkcji polderów i obszarów naturalnych oraz powodziom. Przyczynki filmowe i fotograficzne ustrukturalizują i uzupełnią referaty. Zawsze zapewniana będzie możliwość zadawania pytań. Po zakończeniu konferencji miejscowość zostanie zwiedzona z fachowym przewodnikiem.

W sali seminaryjnej „Synagoga” w Schwedt ma się odbyć symposium „Żydowskie życie na Nadodrzu”. Centralnym tematem konferencji j będzie życie Żydów w Marchii Wkrzańskiej i byłej Nowej Marchii. Partnerzy sieci przedstawią w formie sprawozdań żydowskie ślady (synagogi, cmentarze) na danym obszarze działania sieci. Konferencja stawia sobie za cel zebranie informacji, aby można było zaznaczyć dawne miejsca związane z kulturą żydowską.

In der Schule in Widuchowa planen die Netzwerker eine Fachtagung für Kinder über hugenottische Traditionen im unteren Odertal. Die Fachtagung ist für Schülerinnen und Schüler konzipiert. Die Kinder erhalten spielerisch Informationen über einen Teil der Kulturgeschichte der Region, die noch heute existierenden Spuren und Agrarsonderkulturen, die auf beiden Seiten der Oder angebaut wurden. Anschließend gehen sie in Widuchowa auf Spurensuche.

Spannbreite von Netzwerkarbeit eines Stadtmuseums

Die Netzwerkarbeit und die Tätigkeit in Kooperationen bieten produktive Möglichkeiten der Verzahnung musealer Arbeit mit den Bevölkerungsgruppen im Stadt- und regionalen Raum. Sie bieten für jeden einen Win-Win-Effekt auf Augenhöhe. Dieses partnerschaftliche Miteinander ermöglicht das Einbinden in neue Projekte und produktive Verknüpfungen.

Zukunftsmusik ist heute noch ein deutsch-polnisches Ausstellungskarussell im Dreijahresturnus. Themen wurden bereits reichlich gefunden: historische Landkarten, die Oder, Agrarsonderkulturen, das jüdische Leben, Naturschutz im Oderraum, Kirchen im Oderraum, Volkskunde im Oderraum, Kriegseinwirkungen im unteren Odertal, Biografien aus dem unteren Odertal, Kunst im unteren Odertal. Die polnische Seite wünscht sich eine Vernetzung durch ein „Offenes Museum der Oder“. Museale Orte, Fundorte und Besonderheiten im Netzwerkraum sollen markiert werden: der slawische Burgwall in Schwedt/Oder, das Tal der Liebe in Krajnik Dolny/Nieder Kränig, die Oderbrücke, das Erbbergräbnis der von Buchs in Stolpe, die Albrechtsburg in Oderberg.

Aktionen und Projektideen wie das „Offene Museum der Oder“, Ausstellungsequipment und museums-pädagogisches Material brauchen Anschubfinanzierungen, die eine Projektförderung durch die POMERANIA ermöglichen würde. Schwedt und Oderberg liegen besonders die themenbezogenen Lernkoffer am Herzen. Damit wollen die Netzwerkpartner Themen aufgreifen, die die Oderregion betreffen. Sie sollen zweisprachig

W szkole w Widuchowej uczestnicy sieci planują konferencję dla dzieci poświęconą hugenockim tradycjom w dolinie dolnej Odry. Koncepcja konferencji przygotowana została specjalnie dla uczennic i uczniów. Dzieci otrzymają w formie gier i zabaw informacje o tej części kulturalnej historii regionu, jej zachowanych do dziś świadectwach i specyficznych uprawach kulturowanych po obu stronach Odry. Następnie ruszą na poszukiwanie ich śladów w Widuchowej.

Spektrum działalności sieciowej miejskiego muzeum

Praca w sieci oraz inne działania w ramach kooperacji stwarzają możliwości efektywnego zązębiania działalności muzealnej z aktywnością grup ludności w miastach i regionie. Wszyscy mogą skorzystać na współpracy równoprawnych partnerów. To partnerskie współdziałanie umożliwia włączanie się w nowe projekty i produktywne wiązanie ze sobą działań.

Muzyką przyszłości jest dziś jeszcze polsko-niemiecka karuzela ekspozycji, prezentowanych w trzyletnim rytmie. Tematów znaleziono już pod dostatkiem: stare mapy, Odra, specyficzne uprawy, kultura żydowska, ochrona przyrody na Nadodrzu, kościoły, etnografia tamże, skutki wojny w dolinie dolnej Odry, biografie regionu i jego sztuka. Strona polska życzy sobie usieciowienia w ramach „Otwartego Muzeum Dolnej Odry”. Na obszarze działania sieci wskazane winny zostać miejscowości muzealne, miejsca znalezisk oraz specyficzne dla regionu: słowiańskie grodzisko w Schwedt, Dolina Miłości w Krajniku Dolnym, most przez Odrę, mauzoleum rodu von Buch w Stolpe, Zamek Albrechta w Oderbergu.

Działania i pomysły projektów w rodzaju „Otwartego Muzeum Odry”, wyposażenie ekspozycyjne oraz materiały służące pedagogice muzealnej wymagają dofinansowania ich rozruchu, które umożliwiłoby wsparcie projektu przez Euroregion POMERANIA. Muzeum w Schwedt i Oderbergu zależy szczególnie na tematycznych „walizkach edukacyjnych”. Partnerzy sieci chcieliby zająć się w ten sposób tematami dotyczącymi regionu nadodrzańskiego. Walizki mają

(Deutsch, Polnisch) sein, mit Objekten zum Anfassen und Untersuchen bestückt, Fragen und Lernmaterial für die Teilnehmer enthalten. Die Lernkoffer unterstützen Mitmachführungen. Der Lernkoffer „Oder“ wird sich mit der Entwicklung der Oderregion zwischen Hochwasser und Regulierungsmaßnahmen beschäftigen. Dabei spielen auch die Erwerbszweige Fischerei und Schifffahrt eine wichtige Rolle. Weitere Ideen für Lernkofferinhalte sind das jüdische Leben, die Kirche und der Barock.

Für beide Seiten ist der Anreiz des Wissenstransfers enorm: Das Potenzial an Informationen, Publikationen, Forschungsergebnissen und Archivalien ist sehr groß. Bisher fehlte der Austausch. Das hat sich nun geändert, der Kreis ist geschlossen. Das Netzwerk bereichert die eigene und übergreifende Arbeit, entwickelt gemeinsame Forschungsstrukturen und partizipative Produkte für die Menschen der Region.

być dwujęzyczne (w j. polskim i niemieckim) i wyposażone w obiekty przeznaczone do ich dotykania i badania oraz pytania i materiały dydaktyczne dla uczestników. Wspierają one instruktora zachęcającego do uczestnictwa. Walizka edukacyjna „Odra” dotyczyć będzie rozwoju regionu nadodrzańskiego, powodzi i regulacji rzeki. Ważną rolę odgrywają tutaj również gałęzie działalności zarobkowej: rybołówstwo i żegluga. Dalsze koncepcje tematów walizek edukacyjnych to Żydzi, kościół i barok.

Dla obu stron ważną podniętą jest transfer wiedzy: potencjał informacji, publikacji, wyników badań i archiwaliów jest bardzo duży. Dotychczas brakowało wymiany. Teraz udało się to zmienić i obieg zaczyna działać. Sieć wzbogaca własne i wspólne prace, tworzy wspólne struktury badawcze i partycypacyjne produkty dla mieszkańców regionu.